

labod

glasilo podjetja
labod tovarne oblačil
novo mesto

leto XVII
27. marec 1991
številka 3

Moje razmišljanje

Nekoč, ko smo pri nas še razglašali lepšo prihodnost, ko smo enakost med ljudmi še razumeli kot humanistično vrednoto, ne kot vprašanje premoženja in lastnine, smo ženske videle svojo prihodnost v samostojnosti in neodvisnosti, torej v delu, poklicu. Pravzaprav poklic ni bil kdove kako pomemben, delu se je bilo mogoče priučiti. Imeti službo, s kolikor toliko znosno plačo, je pomenilo, da si socialno varen.

Kaj se je zgodilo s to varnostjo, kaj se je zgodilo z družbo, z nami, da nenadoma ne vemo več, ali bomo jutri sploh še imele vsaj bedno plačano službo? Pa smo vendar vso mladost pustile v tovarni, podjetju, ustanovi — govorimo — zdaj pa nam takole vračajo! Poskušam razumeti, iščem vzroke in segam v spomine iz svoje novinarske prakse.

Ko sem obiskala katero izmed tovarn, nosilk našega industrijskega razvoja, sem se večkrat čudila, kako vdano in potrpežljivo opravljajo ženske enolična, utrudljiva in malo plačana dela, včasih tudi v sila neprijetnih delovnih razmerah. Ko sem v kranjski Savi vprašala delavko srednjih let, kako da že 18 let osem ur na dan streže stroju za preizkušanje tesnosti pnevmatik, v prostoru, kjer obiskovalcu postane slabo od vročine in vlage, je preprosto rekla: »Navadila sem se.« Na moje vrtanje, ali je to res vse, kar je od sebe v življenju pričakovala, je odvrnila: »Zaposlila sem se in se mi ni zdelo naporno, zdaj pa je prepozno, dokler bom, bom...« Koliko »ženskih« obratov je nastalo na podeželju, odpirali smo jih ob praznikih in ponosno razglašali, koliko mladih bo spet dobilo delo. V neki tovarni copat so mi razlagale: »Kaj hočem, kmetija je premajhna, za natakario ne grem, drugam ne morem, tole pa je vsaj za socialno...« In ko zdaj tistih copat nihče več ne kupuje, ker drugi delajo boljše, ker so se stroji postarali in ni bilo razvoja in je plača vse nižja in sociala vse bolj skopa — zdaj nesrečna in postarana dekleta iščejo krivca za svojo stisko. Kam naj se obrnejo zdaj, ko delo nima več velike začetnice, ampak Dobiček, ko jim celo iz slovenske skupščine govorijo: pomagaj si sam in pomagano ti bo... Pa ni tako samo v tovarnah, tudi v pisarnah ni več varnih služb, virus brezposelnosti prihaja celo v šole, bolnišnice...

Tudi če poskušamo razumeti, katere napake v sistemu in v ljudeh so nas pripeljale tako daleč, si osebno lahko s tem kaj malo pomagamo. Kaj če smo tudi same prispevale k svojemu razočaranju, ko smo pustile nasesti iluzijam, ki so jih krojili drugi? Je bila naša samostojnost prevara, smo bile preskromne in prehitro zadovoljne s seboj in z »družbo«, ki nas je puščala v veri, da so pridne roke dovolj in nas ni silila k iskanju boljšega in več?

V ZDA so ženske močno odvisne od prijaznosti delodajalcev: po porodu načeloma zgubijo službo in ostanejo doma. Prav v zadnjem času pa Američani ugotavljajo, da so ženske tako kvalitetna delovna sila, da jih sodobna podjetja ne morejo pogrešati, zato razmišljajo, da bi jih zadržali s porodniškimi dopusti in drugimi družinskimi olajšavami...

Ne verjamem, da bi bile naše ženske manj podjetne in sposobne od tistih na Zahodu — v marsikaterem pogledu smo celo na boljšem — toda zdaj se bomo morale na novo boriti zase.

Pa najbrž ne s čustveno-moralizirajočim sklicevanjem na leta, »žrtvovane« firme ali družbi.

Zdaj smo menda že spoznale, da nam družba nikoli ne bo hvaležna, ne prejšnja, ki se je takšno delala, in ne zdajšnja, ki surovosti boja za obstoj ne skriva več. Obrniti se bomo morale k sebi, k svojim sposobnostim, si pomagati med seboj, se na novo organizirati in tvegati nove izkušnje — vsaj tiste med nami, ki smo še dovolj močne, da lahko zdrobimo stari oklep navade ter se z novo, a vendar žensko večno iznajdljivostjo postavimo po robu vsiljenemu občutku odvečnosti.

□ Julka Vahen

Poročilo o poslovanju v letu 1990

Delavski svet podjetja je na zadnji seji potrdil s tajnim glasovanjem zaključni račun za leto 1990, s čimer je bila izrečena tudi zaupnica glavnemu direktorju.

Direktor je v svojem poročilu uvodoma opozoril na dejstva, da je Labod v letu 1990 posloval kot družbeno podjetje. »Tako obliko organiziranosti smo sprejeli na referendumu 13. decembra 1989. To omenjam zaradi tega, ker je bilo v tem letu potrebno najprej zagotoviti tako poslovanje, istočasno pa razdelati način poslovanja tovarn kot poslovno izidnih enot oz. profitnih centrov.

Z nemalo težavami smo celoten sistem s 1. januarjem 1991 pričeli izvajati, zavedajoč se, da ga bo treba ob spoznanjih iz prakse še dograjevati. Nasploh je bilo leto 1990 polno velikih sprememb v družbi in posledično tudi v delovanju podjetja in direktorja podjetja.

Vse spremembe so bistveno spremenile naš dotedanji način dela. Za vse nas je bil verjetno potreben določen čas, da smo se nove situacije zavedli in se jim začeli bolj ali manj uspešno prilagajati. Za tako korenite spremembe je, hoteli ali ne hoteli priznati, potreben določen čas.«

Za poslovno leto 1990 so značilne burne politične spremembe, ki so neposredno vplivale na gospodarske tokove. Z razglasitvijo konvertibilnosti dinarja se je sicer zaustavila hiperinflacija, vendar je bila dejansko nekajkrat večja od načrtovane. Blokada slovenskih izdelkov v Srbiji se je nadaljevala v leto 1990, se sčasoma nekoliko ublažila do ponovne zaostritve v IV. kvartalu. Rizičnost domačega tržišča se je poleg tega širila tudi na druge predele Jugoslavije zaradi naraščajoče nelikvidnosti. Omejevanje denarne mase, povečevanje proračunske porabe, padanje gospodarske rasti je privedlo do vse pogostejših blokad žiro računov in stečajev. Cena denarja tako bančnega kot sivega je naraščala. Ob zamrznjenem tečaju dinarja se je ob takih notranjih gibanjih povečevala dispariteta med izvoznimi cenami in stroški. Naraščali so življenjski stroški, padala je kupna moč prebivalstva. Sproščen uvoz je jugoslovanski trg preplaval z maso cenejših, čeprav kvalitetno vprašljivih tekstilnih izdelkov.

Labod je nadaljevanje uspešnega poslovanja v letu 1990 zastavil z organiziranostjo enovitega družbenega podjetja z naslednjimi cilji:

1. Povečati produktivnost in kvaliteto
2. V izvoz usmeriti najmanj 56% proizvodnih kapacitet
3. Selekcionirati tržišče glede na plačilno sposobnost
4. Zmanjšati režijo in stroške
5. Ne povečevati zadolženosti
6. Investirati v opremo
7. Z pozitivnim poslovanjem zagotavljati zaposlenim socialno varnost in primerne osebne dohodke
8. Povečati premoženje podjetja.

Realizacija teh ciljev je sledeča:

1. Število zaposlenih se je nekoliko zmanjšalo. V razmerju režije do proizvodnih delavcev je doseženo 5,3% zmanjšanje (to je 32 zaposlenih manj). Zmanjšanje režije je teklo predvsem po poti naravne fluktuacije (26 upokojitev, ostalo drugi odhodi), ki se ni nadomeščala z novimi zaposlitvami. Fluktuacija v neposredni proizvodnji se je nadomestila v pretežni meri z zaposlitvijo pripravnikov. Skupno smo omogočili opravljanje pripravništva 92 pripravnikom (naši študenti in drugi) za katere je v pretežni meri (71) sredstva prispevala skupnost za zaposlovanje.

2. Fizični obseg proizvodnje je bil za 2% pod načrtovanim. Izpad je bil v lahkem programu, v vseh treh tovarnah. Produktivnost v podjetju merjena z obsegom proizvodnje na zaposlene, je v primerjavi s preteklim letom nekoliko višja. V tovarnah je glede na preteklo leto produktivnost v glavnem na enakem nivoju, kar po drugi strani pomeni, da so se razlike v količini proizvodov na zaposlenega delavca med tovarnami obdržale. Med najnižjimi sta tovarni Libna in Delta, ki sta se v preteklem letu med drugim srečevali tudi z nadpovprečno odsotnostjo z dela (Libna 16,54%, Delta 16,27%).

V letu 1990 smo proizvedli 1.267.000 srajc, kar je 49% slovenske proizvodnje, 1.048.000 bluz ali 44% slovenske proizvodnje, 130.000 ženskih kril in hlač kar je 7% slovenske proizvodnje, 140.000 kom. drugih vrhnjih oblačil, med katerimi je 23% v Sloveniji izdelanih ženskih kostimov in 6% drugih vrhnjih oblačil. Kvaliteta izdelave je sodeč po zmanjšanem deležu izdelkov z napakami v predelavi za domači trg izboljšana. Tudi v predelavi za izvoz sicer ni prihajalo do večjih problemov zaradi slabe izdelave. Kljub temu pa ugotavljamo, da na tem segmentu ni bilo dovolj postorjeno z širšega vidika kvalitete izdelkov glede na ponudbo in cenovni razred, ki ga zasledujemo.

3. Vrednost prodaje je doseglo 529,0 milijonov din, od tega na domačem trgu 420 milijonov ali 79%, v izvozu pa 109 milijonov ali 21%. S takšno prodajo je plan izvršen, v izvozu zaradi povečane izvozne proizvodnje presežen za 9%. Prodaja je bila vse leto pod močnim vplivom političnih dogodkov, kar ob 60 procentih izven slovenskega trga ni zanemarljivo dejstvo. Srbija je z dvakratno popolno blokado vplivala na 20% le-tega. Ostali trg pa je postajal kritičen zaradi naraščajoče nelikvidnosti in vse pogostejših blokad žiro računov in stečajev. Pogodbeni plačilni roki se niso spoštovali.

Povprečni plačilni rok je bil 74 dni, v drugem polletju preko 100. Kupci iz Srbije in Makedonije so svoje obveznosti poravnali preko 180 dni. To se odraža tudi v pokritju po artiklih, ki je kljub aktivni politiki prodajnih cen v drugem polletju slabše predvsem zaradi povečanih stroškov financiranja. V strukturi prodaje na domačem trgu je z največjim deležem prodaja srajc z 38,17%, na drugem mestu so bluze z 31,73%, drugi izdelki VO s 17,19% in krila

z 12,91%. Povečal se je delež bluz in kril, medtem ko je delež srajc in drugih izdelkov VO glede na predhodno leto padal.

Kljub temu, da je splošna ugotovitev, da naših izdelkov ni v trgovinah, da se kljub padanju kupne moči prodajajo, se je zaradi selekcije kupcev glede na njihovo plačilno nesposobnost ali dogovorno neplačevanje domače tržišče za naše izdelke zelo omejilo.

Dogajanja na domačem trgu smo skušali ublažiti s povečano proizvodnjo za izvoz, ki je dosegla delež 56%, kar pa ni moglo v celoti razrešiti intenzivajoče se problematike domačega tržišča. V kratkem času preprosto ni bilo mogoče odpisati določenega trga in ga v celoti nadomestiti z drugim. Z intenzivno obdelavo smo si prizadevali na preostalem trgu plasirati za domači trg pripravljeno proizvodnjo, kljub temu so se zaloge gotovih izdelkov v drugem polletju povečale, predvsem zaloge srajc.

Pri izvozu se nismo srečevali s problematiko plačil. Kljub večji previdnosti ino kupcev zaradi naših notranjih razmer smo obdržali stare in pridobili nove izvozne posle. V povprečju smo dosegli predvideno ceno, to je 0,19 DEM, vendar pa se je zaradi fiksnega tečaja in domače inflacije poslabšalo stroškovno pokritje. Izvozne stimulacije podjetja ob koncu leta so pokrile komaj 12% izpada prihodka zaradi nerealnega tečaja. Pri 109 milijonih din izvoza je celoten izpad ob povprečnem 20% zaostajanju tečaja cca 22 mio din.

4. Zaradi spreminjajočih se razmer na domačem trgu in prilagajanja proizvodnje zanj nabava surovin in pomožnih materialov ni bila maskimalno usklajena, saj podatki kažejo, da je bila nabava večja od porabe, povečale pa so se tudi zaloge. Od skupne nabave 241 milijonov din je bilo uvoženih 33% surovin in pomožnih materialov.

5. Značilnost konfekcijske proizvodnje z dolгим ciklusom od nabave do prodaje, izjemno poslabšanje likvidnosti v državi, omejevanje kreditnih sredstev in ne-spoštovanje plačilnih rokov kupcev so bili bistveni zunanji spremljevalci finančne situacije v letu 1990. K temu so svoj delež prispevale povečane zaloge surovin in gotovih izdelkov, pa tudi druga poraba.

Neplačevanje kupcev se je kazalo v izjemno visokem stanju terjatev, ki je bilo v obdobju januar-december 1990 povprečno 116 milijonov din. Zapadlih terjatev ob koncu leta je bilo 163 milijonov din, od tega:

iz X. meseca in starejše	111,6 milijonov din
iz XI. meseca	38,8 milijonov din
iz XII. meseca	12,5 milijonov din.

Posledica že naštetih gibanj so tudi v povprečju 30% povečane zaloge glede na planirane, kar se izraža tudi v njihovi daljši vezavi. Največje pa je odstopanje v vezavi zalog surovin za vrhnja oblačila. Povprečno so bile vse zaloge v minulem letu vezane 46 dni, kar je nad planiranim.

Naše obveznosti do dobavitelja so bile povprečno 53 milijonov din, stanje konec leta pa 85,8 milijonov din. Povprečno smo obveznosti poravnali v 53 dneh. Tako kot pri kupcih so se tudi pogodbeni roki pri dobaviteljih podaljšali s 30 na 90 dni.

Problematika nelikvidnosti se je stopnjevala skozi vse leto najbolj intenzivno v IV. kvartalu. Le z izjemnimi napori smo vzdrževali likvidnost podjetja. Zaradi premajhnih prilivov lastnih sredstev na žiro račun smo bili prisiljeni pridobivati nova kreditna sredstva, da smo zagotavljali poslovanje in osebne dohodke. Vse to je prispevalo do povečanja zadolženosti na 9 milijonov DEM ob koncu leta. Posledica gibanj na deviznem trgu — zmanjšanje bančnih sredstev, splošno ne-zaupanje v dinarsko varčevanje in padanje realnih osebnih dohodkov — je spremenilo tudi strukturo naših kratkoročnih kreditov. Zmanjšanje deleža bančnih kreditov in lastne hranilnice je šlo v korist kreditov drugih podjetij, ki pa so tudi najdražji. Stroški najetih kreditov, to je obresti, so znašale 23 milijonov din.

V zunanjetrgovinskem poslovanju smo v letu 1990 ustvarili 102 milijona din prilivov, porabili pa smo za plačilo surovin in opreme 57 milijonov ali 56% prilivov.

6. Poslovno leto 1990 smo ob vseh težavah zaključili s pozitivno bilanco uspeha, akumulacijo smo ustvarili v pričakovanih okvirih. V kalkulirali smo del prihodka za prodajni riziko in v zakonskih okvirih in stroške vkalkulirali zapadle terjatve.

Večje posledice gospodarskih gibanj so vidne v bilanci stanja, kjer ugotavljamo,

da nam vrednosti premoženja le ni uspelo v celoti ohraniti. Vzroki so v tem, da poleg revalorizacije nismo povečali premoženja iz dobička, poleg tega pa so tudi naše delnice v bankah revalorizirane nižje od splošne revalorizacijske stopnje (60%).

S tem se nam je delež lastnega kapitala zmanjšal glede na predhodno leto. Neko-liko neugodnejše je tudi razmerje med lastnim kapitalom in materialnimi na-ložbami. Ugodnejši pa so kazalci kreditne sposobnosti in tekoče likvidnosti.

7. Glede na vse omenjeno in drugo problematiko, ki je spremljala poslovanje v letu 1990 ocenjujemo, da kljub nekaterim manj ugodnim kazalcem z doseže-nim ne moremo biti nezadovoljni. Kljub vsemu nismo doživljali hujših pretre-sov, proizvodnja je tekla skozi vse leto, zagotavljali smo likvidnost podjetja, končni rezultat pa je v okvirih planiranega.

TABELARNI PRIKAZI PODATKOV PROIZVODNJA

Tovarna	1990	% plana	Index 1990 1989
LOČNA	27.233.271	93,24	94,12
LIBNA	27.436.460	99,59	99,92
DELTA	47.531.208	95,66	100,94
TIP-TOP	13.642.745	102,10	98,76
TEMENICA	13.575.630	100,20	100,04
ZALA	10.735.201	100,60	99,85
SKUPAJ	140.154.515	97,31	98,97
KOOPERACIJA	3.208.947		
LABOD	143.363.462		

V komadih

Program	1989	1990	Index
SRAJCE	1.137.083	1.266.648	111,39
BLUZE	1.172.053	1.047.604	89,38
KRILA-HLAČE	121.100	129.776	107,16
OSTALO—VO	135.951	139.571	102,66
LASTNA PROIZV.	2.566.187	2.583.599	100,68
KOOPERACIJA	153.458	103.236	67,27
— srajce	150.434	103.236	68,63
— ostala VO	3.024	—	—
SKUPAJ LABOD	2.719.645	2.686.835	98,79

Produktivnost (minute na vse zaposlene iz ur na dan)

Tovarna	1989	1990	Index
LOČNA	402,26	391,40	97,30
LIBNA	338,32	339,35	100,30
DELTA	331,25	334,49	100,98
TIP-TOP	362,08	350,22	96,72
TEMENICA	413,65	398,64	96,37
ZALA	371,78	374,51	100,73
POPREČNO tovarne	358,41	355,54	99,20
POPREČNO LABOD	299,18	300,11	100,31

Delež izdelkov z napako

Tovarna	leto 1989		leto 1990	
	vseh izdel.	brez pred. sl. tkanin	vseh izdel.	brez pred. sl. tkanin
LOČNA	2,1	1,1	0,9	0,8
LIBNA	1,9	1,2	1,1	0,6
DELTA	1,6	0,8	1,5	0,8
TIP-TOP	0,9	0,2	0,4	0,4
TEMENICA	0,6	0,4	0,5	0,5
ZALA	1,1	0,8	0,5	0,4
SKUPAJ LABOD	1,6	0,9	1,2	0,7

ŠTEVILO ZAPOSLENIH

Tovarna	31. 12. 89		31. 12. 90		Index 3:1	
	1	2	3	4	5	6
LOČNA	314	318	316	100,64	99,37	
LIBNA	364	346	360	98,90	104,05	
DELTA	636	622	632	99,37	101,61	

TIP— TOP	175	165	162	92,57	98,18
TEMENICA	150	149	154	102,67	103,36
ZALA	129	125	127	98,45	101,60
STROK. SL.	321	323	311	96,88	96,28
LABOD	2.089	2.048	2.062	98,71	100,68

PRODAJA

Struktura realizacije po republikah v letu 1990

Republika	Fakturirana real.		Plačana real.		% plačane realizacije
	din	struktura	din	struktura	
1	2	3	4	5	6 (4:2)
SLOVENIJA	125.914	29,53	106.300	36,10	84,42
HRVATSKA	143.367	33,62	91.692	31,14	63,96
SRBIJA	56.380	13,22	37.385	12,69	66,31
BIH	59.314	13,91	36.259	12,31	61,13
ČRNA GORA	9.746	2,29	5.551	1,88	56,96
MAKEDONIJA	13.057	3,06	7.544	2,56	57,78
VOJVODINA	15.510	3,64	6.748	2,29	43,51
KOSOVO	3.098	0,73	3.021	1,03	97,52
	426.386	100	294.500	100	69,07

IZVOZ

11,816

	Plan	Realizacija	Index
1. Konvertibilno področje	8.420.785	9.193.222	109,17
v tem: klasični izvoz	380.840	236.548	62,11
storitve	8.039.945	8.956.674	111,40
2. Klirinško področje	42.315	6.700	15,83
SKUPAJ IZVOZ	8.463.100	9.199.922	108,70

UVOZ

11,816

	Plan	Realizacija	Index
1. Konvertibilno področje	5.186.040	6.641.881	128,07
— repromaterial	5.186.040	6.435.853	124,10
— oprema	—	206.028	—
2. Kliring	1.296.531	338.494	26,11
— repromaterial	1.296.531	338.494	26,11
3. SKUPAJ UVOZ	6.482.571	6.980.375	107,68

V primerjavi z enakim obdobjem leta 1989 je uvoz izvršen v naslednjih indeksih:

1. Konvertibilno področje	187,80
repromaterial	194,60
oprema	88,82
2. Kliring	65,22
3. Uvoz	171,57

Izgubljene ure v proizvodnji in režiji I. — XII. 1990 v %

Tovarna	Neposredna proizvod.	Režija
LOČNA	15,62	5,98
LIBNA	16,54	6,24
DELTA	16,27	12,52
TIP-TOP	13,94	8,49
TEMENICA	13,65	8,27
ZALA	14,58	3,01
POPREČNO	15,65	8,35

BILANCA USPEHA

Elementi	Plan	Znesek	Index
PRIHODKI SKUPAJ	542.428.000	520.383.000	95,94
ODHODKI SKUPAJ	490.302.000	485.349.000	98,99
BRUTO DOBIČEK	52.126.000	35.034.000	67,21
DAVKI IN PRISP. IZ DOBIČKA	35.830.000	21.110.000	58,92
AKUMULACIJA	16.296.000	13.924.000	85,44

□ Pripravila: PAS
Rozina Kum

Zala je slabo zasedena z delom

Bojazen, ki je lebdela v zraku že dlje, in ki smo jo vse do sedaj uspeli premagovati, je postala tudi za Labod resničnost. Prva med našimi tovarnami je bila brez dela Zala. Do sedaj je moral biti večji del proizvodnje doma dva dni (delala je le brigada, ki šiva za izvoz, in pa likalnica), sicer pa »love« delo za čim več zaposlenih s prerazporejanjem in vsemogočimi kombinacijami. Tak način organizacije sicer ne more zagotavljati pravih rezultatov, toda za premagovanje psihičnega pritiska, ki se s pomanjkanjem dela naglo veča, so tudi taki ukrepi nujni. Vsega skupaj, pripoveduje direktorica, so bili na začetnih fazah dela 13 dni brez pokritja, kar se veržno nato pomika dalje. Tako velik zastoj je seveda z omenjenimi prerazporeditvami težko nadoknaditi in tudi moralo je v taki situaciji težko dvigovati. Občasne pošiljke dela so seveda težko pričakovane. Težko so čakali tudi zadnje delo za Fink-modele, za katerega, kot pišemo v posebnem sestavku, pripravljajo po novem delo v sami Zali. Toda neusklajenost informacij med nami in tem

tujim partnerjem je rodila še nadaljni zastoj, saj je delež pošiljke prišel najprej na ljubljanski naslov. V dani situaciji pa je vsaka zamujena minuta velika izguba.

Torej tudi v Labodu se srečujemo s pomanjkanjem dela. Za enkrat le Zala. Upajmo, da bodo ustrezne službe uspele premagati te ovire in da bo delo v bodoče teklo bolj tekoče. V

tem smislu razmišlja tudi direktorica Zale, **Albina Tušar**, ki je prva — skupaj s pripravo dela VO — morala ugrizniti v to kislo jabolko.

... je prevzela tudi pripravo dela za oba tuja partnerja

Na pobudo nemškega partnerja Fink-modele je Zala letos prevzela celotno pripravo dela za izvoz — tako za omenjenega partnerja kot tudi za Carlo Carini. S tem se je obseg dela in odgovornosti občutno povečal, toda hkrati prinaša ta novost tudi pozitivne strani. Predvsem gre za hitrejši pristop in enostavnejše usklajevanje, kot je bilo mogoče v sodelovanju z Ljubljano.

Kaj torej to delo zajema: preden je delo za proizvodnjo pripravljeno, zahteva še precej vloženega truda. Od risb prek šablon, kar dobe v miniaturi, je treba prilagoditi načrtovanim velikostnim številkam oz. ustreznim šablonam. Seveda pa sodi poleg tudi

sprejem in oddaja blaga. Carla Carini ima ta del dela nekoliko bolje pripravljen, medtem ko za Fink-modele tu ostaja večji delež Zali.

Ob tem seveda odpade največji del povečanega dela na risalnico oz. krojilnico Zale. Pripravi je treba delovni nalog, opremiti pripravljeno delo, kar vse nastaja samo na osnovi risbe. V risalnici Zale delata dve delavki — Mira Rejc in Bernarda Skok, vodja krojilnice pa je Danica Podobnik. Ne pritožujejo se, čeprav je dela veliko in — zaradi prostorske oddaljenosti — pogosto tudi fizično precej težko. Če gre za vzorčasto blago, je treba celo balo prinesiti v klet, kjer je risalnica, in potem ponovno do krojilnice, ki je v

sklopu proizvodnje. Delo bi bilo lažje, če bi bila risalnica v sklopu krojilnice, a je v sklopu proizvodnje. Poleg tega imajo precej težav s fotokopirnim strojem za narise, ki je že hudo obrabljen in zahteva veliko dodatnega dela risark. Lahko bi omenili še težke pogoje, ki izhajajo iz prostora, ki nima dnevnih svetlobe, in še bi lahko naštevati.

Toda v Zali so pridni in potrpežljivi ljudje.

Tudi v dodatnem delu, to je priprava dela za izvoz, ki poteka v Zali, vidijo predvsem pozitivne strani — vidijo hitrejši in celovitejši pristop k sami proizvodnji, kar je za njih (pa tudi za nas vse) poglavitno.

Koliko stane časopis

Lani smo izdali 15 števil Laboda. Le ena med temi je bila na osmih straneh, največ jih je bilo na 12, štirikrat pa je izšel naš časopis na 16 straneh. Skupno je to že kar zajetnih 182 strani. Povprečno je stal en izvod 10,5 din, ena stran pa 0,8 din.

Lani smo v drugi polovici leta začeli v celoti pisati naš časopis na disketo, kar pomeni za polovico zmanjšane stroške pri grafični pripravi. To pa je postavka, ki je pri časopisu najvišja. Tako je bil seveda v drugi polovici leta izvod občutno cenejši kot v prvi polovici.

Zala je letos prevzela tudi pripravo dela za oba tuja partnerja, s katerima sodeluje že več let. To pa prinaša več obveznosti tudi obema delavkama, ki delata v risalnici Zale.

Posebno stanje v prodaji

Po končanem zaključevanju nam ponavadi **vodja prodaje, Božo Verstovšek**, pove rezultate tega. Letos jih je težje razgrniti, ker je situacija na trgu tako zelo nezanesljiva, da je naše aktivno tržišče, na katerega lahko kolikor toliko računamo, močno skrčeno. Vemo pa, da je tržišče Srbije in ostalih južnih krajev sicer željno naših izdelkov, vendar so trgovci tako nezanesljivi plačniki, da jim blaga, predno ne poravnajo precejšnje zamujene račune, ne bomo pošiljali. Sicer pa so v naši prodaji rangirali kupce na tri skupine, pri čemer so v prvi skupini kupci, ki plačujejo z manjšim zamikom, v drugi so kupci, ki plačujejo z večjim zamikom, in v tretji, rizični skupini, naši najslabši plačniki. Povejmo, da razen Slovenije ter dela Hrvaške in BiH, so vsi ostali kupci v 3. skupini. Tem pošljemo naše izdelke šele potem, ko poravnajo dolg in ko položijo akceptni nalog. Vendar pa, žal, ti niso vnovčljivi na dan dospelja in tako prihaja do zamikov tudi enega meseca (v tem času pa kupec ni blokiran in posluje normalno). Torej je situacija precej nezanesljiva.

Naša prodaja se je pripravila na te težke čase. S pomočjo AOP službe imajo dnevne izpise kupcev in zapadlih obveznosti in tako lahko dnevno prerazporejajo te iz razreda v razred, kar seveda pomeni tudi usmerjene

nove pošiljke na kolikor toliko zanesljiva področja. Povedati je tudi treba, da so privatniki, ki jih je že lepo število, postali tudi vse slabši plačniki in da je treba razmišljati tudi o nadaljnjem oblikovanju pogojev za te kupce.

In kakšno je videti zaključevanje v tej luči: na aktivnem tržišču, torej kupcem iz 1. in 2. razreda, smo prodali 100% planiranih izdelkov iz našega programa **vrhnjih oblačil**. Če bi lahko resneje računali tudi na ostali del kupcev (3. skupina), bi bil ta program prodan visoko nad planom.

Sraje smo na aktivnem tržišču prodali 80% planiranih količin, kar pomeni, da bomo v dodatni ponudbi poskrbeli še za okoli 44.000 kosov.

Bluze so prodane v polovičnih planskih količinah, če pa bi prišlo do realizacije tudi med kupci iz 3. plačilne skupine, bi bil ta odstotek seveda višji. Tako je treba računati na 75.000 dodatnih bluz, ki naj bi jih prodali v dopolnilni ponudbi. To pa je velika obveza.

Tak je torej posnetek stanja iz naše prodajne službe, kjer vlada, lahko bi rekli, posebno stanje. Mnoge analize trga, kupcev, pogojev... vse to so dodatni argumenti za ukrepanje v to ali drugo smer. Nobena od smeri pa danes ni prav zanesljiva.

□ Lj

Naša nova pridobitev — laser — je našel prostor med banko in telefonistom. Začetne težave s hrupom in plini so sedaj urejene in delo vseh je ponovno lažje. (Na posnetku — laser še pred montažo)

Laser

Že nekaj let govorimo o laserju, sedaj je laser v hiši. Veliko ljudi pa zanima, kaj je sploh laser in kako dela.

Laser je namenjen za izrezovanje — rezanje šablon iz lepenke-papirja. Možno pa je rezati tudi iz drugih materialov (usnje — tovarna Peko Tržič).

Osnovni tehnični podatki:

— skupna teža :	615 kg
— površina rezanja:	0,9 X 1,7 m
— max hitrost :	200 m/min
— sestava plina	74% He 20% N ₂ 6% CO ₂

Na laserju je možno izrezati šablone kot krojni del, model, lahko pa tudi kot krojno sliko, vendar ne daljšo od 0,9 m.

Uporabljamo lahko papir v bali ali plošče. Pri bali je % izkoristka večji.

Lažje je vklapljanje krojnih delov. Pri ploščah pa določene krojne dele, prednji in zadnji del, pas ne moremo izrezati, ker je plošča prekratka.

Pomik papirja je ročen, prav tako tudi nastavitev plošč. Ročno je tudi pobiranje izrezanih krojnih delov. Zanimivo je tudi, da lahko režemo in istočasno pišemo s svinčnikom. Npr. krojni del izrežemo napis na krojnem delu: velikost, oznaka krojnega dela in smer niti pa izpišemo.

Prostor, v katerem delamo z laserjem, je bivši ekspedit. Pri delu z laserjem se sproščata smrad in hrup. Koliko je v mejah normativov, sedaj še ne morem napisati, ker še niso opravljene meritve. Lahko pa napišem, da bi morala biti zunanja stena — okno, da bi prostor prezračili, oziroma dovod zraka v prostor.

□ Irena Opalk

Blažen med ženami...

Naša mnenja o... ali dovolj pazimo na svoje zdravje

Darinka Mrak, šivanje gumbov v Zali, 35 let: »Zavedam se, da človek sam za svoje zdravje ne naredi dovolj. Morali bi si privoščiti sprehode, plavanje, smučanje itd., toda vse to je za nas predrago. Še bolniška je predraga, čeprav vemo, da na primer gripa ni tako nedolžna bolezen in da bi jo morali preležati. Vendar je ta skrb odvisna od posameznika — nekdo pretirava v eno, drug v drugo smer, in je na bolniški za vsako malenkost. Razgibavanje na delu, mislim, da ne zaleže kaj dosti kot preventiva, ker je prekratko in za vse enako.«

Martina Černilogar, tekstilni tehnik v Zali, 19 let: »Pravkar sem končala pripravništvo, vendar imam že nekaj izkušenj iz narave dela v konfekciji, ki lahko pogojuje marsikatero bolezen in na kar bi morali biti zaposleni sami pozorni. Prvo je pravilna drža za strojem. V šoli smo se pri tekstilni tehnologiji učili o pravilnih razdaljah, toda to v praksi človek pozabi. Ob zdravniškem pregledu me je zdravnik opozoril na držo in mislim, da bi se moral človek sam, potem ko ve, kaj je prav, prisiliti, da deluje v tej smeri, čeprav se zdi sprva to nenaravno. Gotovo bi bilo — ob poudarku na tem — manj telesnih okvar. Sicer

pa so naše proizvodnje še polne prepiha, slabega zraka itd., kar seveda tudi močno vpliva na zdravje«

Blagica Bizjak, uni šivilja v Zali, 39 let: »Mislim, da je zdravje ekonomska kategorija in zato je — ob vsesplošnem pomanjkanju denarja — tudi skrb za zdravje vse slabša. To velja od države navzdol do podjetja in družine. Sama vedno govorim mojim otrokom, naj varujejo zdravje,

kajti to je denar, to je bogastvo. Zato so tudi podjetja, ki vlagajo v človeka, ki omogočajo delavcem bivanje v toplih ali še kaj drugega. V praksi je sedaj tako, da denarja ni in da sam komaj živiš, kaj šele, da bi si privoščil kaj v smislu preventive za zdravje. Še na bolniško ne upaš. Tako zaradi denarja kot zaradi dela. Smo v nekem začaranem krogu, ko vemo, kaj bi morali in tega ne moremo storiti. Tudi psihični pritiski ob delu, normah itd. so hudi in so gotovo vzrok za marsikatero težavo.«

Mira Kosmač, likalnica Zale, 49 let: »Pri delu, ki je povezano s paro, vročino in preprihom, je težko reči, da človek lahko kaj dosti pazi na svoje zdravje. Mislim pa, da je v tem smislu

za pohvaliti podjetje, ki nam omogoča sistematske preglede, kjer se da

pravočasno marsikaj odkriti. Kar pa se tiče osebne skrbi za svoje zdravje, mislim da naš odnos ni vedno pravilen. Ko je človek bolan, raje pride na delo, kot da ostane doma. Bolezen pa se kopiči. Sama sem pred leti postala epileptik, to pa je bolezen, na katero se ne da kaj dosti vplivati. Edino redna skrb za pravilno jemanje zdravil je to, kar sama lahko naredim za lajšanje boleznih oziroma posledic te.«

Joži Hrovat, šivilja v Ločni, 34 let: »Premalo se ukvarjamo sami s seboj v smislu zdravja. Mislim, da je bila telovadba na delu zelo dobrodošla in velika škoda je, da je ni več. Sama imam hude težave s hrbtenico in čaka me celo operacija. Zato vem, da je nekaj minut za telovadbo veliko dragocenejših kot deset minut za cigareto. Tudi sicer ni pravih aktivnosti, ne športnih ne drugih, kar bi zdravju tudi pomagalo. Ker je moje

zdravje zelo načeto, si sama plačam toplice, saj plavanje pomaga pri premagovanju bolečin. Kolikor pa se le da pogosto gremo tudi na morje.«

Ljubica Malić, pomočnik brigadirja, 41 let: »Bolan človek je sam sebi prepuščen in v bolniško greš zelo težko, ker je pač »obsojana«. Ne zavedamo se, da zgodnje zdravljenje pomaga in pomeni tudi prihranek. Slabi odnosi tudi niso prav prijetni in spodbudni za zdravje, saj ob visoki

normi še dodatna razočaranja načelnajo živce. Zato bi morali začeti v tem smislu razmišljati in poskrbeti za poštene odnose in za večjo veljavo človeka. Redni specialni pregledi so nujni tako zaradi kontrole oči, hrbtenice in splošnega zdravja.«

Jožica Kolegar, šivilja v Ločni, 40 let: »V bolniško raje ne gremo, ker imamo premajhne plače za preživetje. Sicer pa prisilna drža in 8 ur sedenja in hitenja mora prinesiti zdravstvene posledice. Zato bi morali za delavca več narediti. Malo je danes vreden človek in še manj, če je bolan. Kaj pa sam lahko narediš za svoje zdravje? Bolj kot včasih se naslanjamo na naravo, kaj drugega pa že ne moremo. Včasih je bil dober delavec več vreden, bolj je bilo poskrbljeno zanj, več pozornosti je bil deležen.«

Jožica Redek, šivilja v Ločni 34 let: »Lahko rečem, da premalo naredim za svoje zdravje, toda hkrati mo-

ram dodati, da za kaj takega nimam denarja. Nisem še bila na morju, ker imam tri otroke in dve majhni plači. Po težji ginekološki operaciji me ni nihče poslal v zdravilišče, sama si ga pa ne morem privoščiti. Doma me čaka kup dela in tako res lahko rečem, da sama ne morem kaj dosti narediti za svoje zdravje, drugi pa tudi ne. Mislim, da ni do vseh bolnih enak odnos — za ene je bolj, za druge manj poskrbljeno.«

Posnetek je nastal v Labodu ob usklajevanju branžne pogodbe. Gospodarsko zbornico je v tem primeru zastopal naš direktor, ki je predsednik tekstilnega združenja, sindikate pa predsednik in sekretarka odbora naše dejavnosti pri RS ZSS. Prisotni pa sta bili tudi: delegatka v tem odboru, Darinka Antončič, in pa predsednica naše konference sindikata. To je bilo pred več kot dobrim mesecem. Na prvi pomladni dan je bila branžna pogodba tudi podpisana.

Če je v tem datumu skrit simbol, si lahko obetamo vse dobro. Toda kaj, ko prvih lastavic v tem smislu še ni...

Kri ni voda

Krvodajalci smo ponovno razočarani. Odnos podjetja Labod do nas ni bil sicer nikoli kaj dosti spodbuden, z ukinitvijo dopusta za krvodajalce pa je ta odnos še težji. Sicer bo odgovor, da smo pridobili dva dneva za odvoz, kar pravzaprav pomeni dan dopusta na sam odvoz krvi in dan, za katerega ti bo določil direktor. Re-

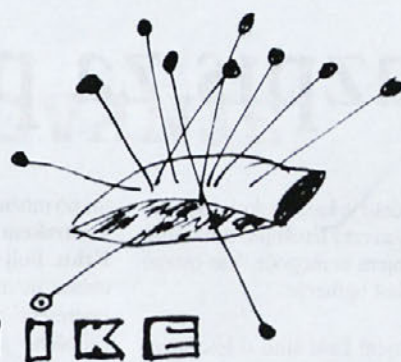
kli smo, da nas ne razumejo, ker ni direktorjev med krvodajalci. Sedaj pa so ti posegli med nas z odrejanjem prostega dneva. Mislim, da tudi starejši krvodajalci, ki so zaradi zdravja morali prenehati z darovanjem, lahko kot minulo delo zaslužijo dodaten dan dopusta, če so pred leti večkrat darovali kri.

Ja, kri ni voda in zato bi se moral delavski svet in vodilni v Labodu tega tudi zavedati. Ker je Labod eno podjetje, je prav, da je krvodajalka iz Temenice užaljena, ker ni enakega pristopa do vseh Labodovih krvodajalcev. Sicer pa bi bilo prav, da bi se ti enkrat srečali in postavili skupna izhodišča za svojo humano delovanje. Ne gre samo za proste dneve in za izdelek, ki ga marsikje dobe ob vsakem darovanju krvi. Gre za priznanje tega humanega dejanja, za zahvalo, ker dajemo to, kar je pojem življenja. Žalostno je, da naše podjetje tega ne zna ceniti. Če bo krvodajalcev vse manj in manj (čemer se ne bi smeli čuditi), bi znali takrat spregledati, da so bili ti premalo cenjeni?!

□ Jože Novak — Novo mesto

Hvala za pozornost

Tudi letos je ob prazniku podjetja in dnevu žena čestital tovarnam, vsem zaposlenim in še posebno ženam naš dolgoletni direktor Zdravko Petan. Hvala za pozornost in za zvestobo!

O bukovih svinčnikih

Ankete med bralci našega časopisa so pokazale, da delavci vse bolj pričakujejo prispevke direktorjev. Z razliko od prejšnjih let, ko so poočitali, da se ti prevelikokrat pojavljajo na straneh našega časopisa, je sedaj plošča obrnjena. Premalo nastopajo pred javnostjo, preredko preberemo njihove sestavke, njihova razmišljanja. Z občutno zmanjšanim pretokom informacij je lakota po teh večja in delavci čutimo, da se naši vodilni premalo posvečajo tudi temu vprašanju. Tudi nekdanje vodilo, da je takojšnja ustna informacija zlata vredna, dobiva — ob še vedno veljavni udarni moči in vplivu — še konkurenco. Kar je napisanega ali celo tiskanega, ima večjo in trajnejšo težo. S to pa tudi večje odgovornosti.

Nekaj tega skušamo zapolniti z intervjuji, s povabili k razmišljanju na določeno temo, toda gotovo se tega z obeh strani lotevamo premalo kritično.

Ob pooblastilih, ki jih ima ta struktura, so tesno prijete tudi odgovornosti. Te naj bi bile tudi javne in »pod kontrolo« oz. vsaj na vpogled delavcev. Tako bi se tudi počutili manj ogrožene, manj bi bilo strahu in slabih občutkov, da ni več v vlogi soupravljalca, ampak samo še predmeta, ki je — če priznamo ali ne, ali bolje, če to hočemo videti ali ne — močno prisotno. Obojestranska mora biti komunikacija, da bi bili računi bolj čisti in s tem tudi zadovoljstvo večje. Ne govore zaman mnogi odgovorni v svetovnem kalibru managementa, da je komunikacija z interno javnostjo tako pomembna, kot komunikacija navzven in da je skrb za srečne delavce porok za dobro delo. Sreča pa ni le v denarju (čeprav je pretežni del le v tem), ampak tudi občutek spoštovanja, priznanja vrednosti, možnosti soustvarjanja, občutka torej, da nisi predmet, ampak delavec tega kolektiva.

Vprašanje — odgovor

Ker smo v prejšnji številki objavili samo vprašanje, vam tokrat posredujemo odgovor:

Kako, kod in kdaj lahko osnuje blagajno vzajemne pomoči, ste spraševali. Mojca Novak pa pojasnjuje, da teče beseda o tem 47. členu pravil o organiziranosti in delovanju sindikata. Blagajno vzajemne pomoči lahko organizira podružnica ali pa sindikat podjetja. Pri tem mora osnovati inicia-

tivni odbor, ki skliče skupščino in ta potrdi upravni odbor blagajne vzajemne pomoči. Blagajna deluje po svojih pravilih, ki jih potrdi skupščina. Ker smo v Labodu na tolikih relacijah, bi seveda blagajna vzajemne pomoči težko delovala na ravni podjetja, zato je sprejemljivejša možnost, da jo osnuje sindikalna podružnica tam, kjer obstajajo dejanske in resne iniciative za to. Sindikat podjetja pa bo ob takih akcijah stal podružnici ob strani.

Razpis za poletno letovanje 1991

V tem času je kakršnokoli napovedovanje v zvezi z letošnjim turizmom in letovanjem nemogoče. Vse ostane lahko le kot ugibanje.

V zadnjem času smo o letošnjem jugoslovanskem turizmu veliko slišali in brali v javnih občilih. Neprijetna, že skoraj grozna politična situacija, katero smo si ustvarili, odvraca od naših naravnih lepote tuje, sicer zveste pripadnike jugoslovanskega turizma.

Ravno tako bo verjetno tudi z domačimi turisti in letovalci, kajti če bo šlo tako naprej, bodo v turističnih objektih namesto turistov nastanjeni vojaki in njihovi visoki častniki in po kampih bodo namesto prikolic stali tanki in topovi.

No, to zadnje razmišljanje je malo za hec, malo zares.

Bodimo optimisti in mislimo na dober in pravi razplet dogodkov.

Navkljub gospodarskim in finančnim težavam bomo letos organizirali letovanje za naše delavce in njihove družinske člane v naših lastnih in delno tudi v najetih počitniških kapacitetah. Verjetno bomo imeli letos na voljo nekaj več objektov za letovanje v počitniškem naselju v Nerezinah, ker bomo šli v izmenjavo z objekti podjetja Lisca iz Sevnice.

Glede na politične razmere in izkušnje minulega leta (Knin) bomo le-

tos po možnosti zakupili kapacitete le v **istrskem primorju in na otoku Krku**. Bolj natančnih informacij zaenkrat ne moremo posredovati, zato zainteresenti za letovanje napišite na priloženo prijavnico več variantnih lokacij in terminov (tisti delavci in tiste tovarne, ki lahko).

Za kapacitete, to je **apartmaje**, smo v dogovoru za področje **Ankara, v Kanegri pri Portorožu, Stela Marisu pri Umagu, Polineziji-Katoru pri Umagu, Červaru, Poreču, Puli — Zlatne stene in Malinski na otoku Krku**.

Imamo še **lastne kapacitete v Savudriji** v domu, dve prikolic v Savudriji, seveda v **Nerezinah** apartmaje, **garsonjero v Podkorenu** in na **Ljubelju** v domu Panorama.

Če kdo od letovalcev želi koristiti pol ali polnopenzijske storitve, naj pokliče v splošno službo v Novem mestu za dodatne informacije. Primerno ugodni aranžmaji so letos v Novigradu in na otoku Hvaru, mesto Hvar. Tisti, ki bi izrecno želeli letovati v srednjem delu Jadrana (Zadar, Split), naj to na prijavnici napišejo in po možnosti jim bomo ugodili, termini letovanja so sedem ali štirinajst dnevni.

Da bi lahko čim več koristili naše lastne počitniške objekte, so letos kolektivni dopusti malo bolj raztegnjeni kot minula leta, tako bomo lahko ko-

ristili letos kapacitete skoraj štirideset dni oz. štiri dekade.

Lahko se zgodi, da bodo posamezne dekade tudi samo devetdnevne, odvisno od potrebe in možnosti najemnih objektov in objektov v zamenjavi.

Kolektivni dopusti so razdeljeni na tri skupine. Tip-top in Zala imata dopuste od 24.6. do 12.7.1991, Libna in Ločna imata od 1.7. do 19.7.1991, Delta pa od 15.7. do 2.8.1991. Temenica ima predviden dopust od 3.5. do 23.5.1991, vendar bodo delavci, ki bodo koristili počitniške kapacitete, morali koristiti le-te v dekadi tovarne Tip-top in Zale.

V prvi dekadi, ki bo predvidoma od 22.6. do 2.7.1991, bodo lahko letovali delavci tovarne Tip-top, Zale in Temenice ter delno delavci strokovnih služb.

V drugi dekadi, ki bo predvidoma od 2.7. do 11.7.1991, bodo lahko letovali delavci tovarne Ločna, Libna in delno strokovne službe.

V tretji dekadi, predvidoma od 11.7. do 20. oz. 21.7.1991, bodo lahko letovali delavci tovarn Ločna, Libna, Delta in delno strokovne službe.

V četrti dekadi od predvidoma 20. oz. 21.7. do 30.7. oz. 31.7.1991 bodo lahko letovali delavci Delte in delno strokovne službe.

Tudi v avgustu bo možnost koristiti del naših kapacitet, seveda tiste službe oz. delavci, ki niso neposredno vezani na proizvodnjo.

V Nerezinah in Savudriji je možno letovati tudi pred pričetkom rednih dekad. Počitniško naselje v Nerezinah bo pričelo sprejemati prve letovalce že za prvomajske praznike. Naselje pa bo odprto vse do konca septembra. V domu v Savudriji bo možno letovati tudi od 1.6.1991 dalje, po potrebi pa tudi že prej. Do pričetka rednih dekad lahko letujejo tudi delavci naših tovarn in služb, ki bodo na porodniških ali daljših bolniških dopustih, seveda če bodo za to imeli dovoljenje od svojih zdravnikov. Ravno tako bo možno letovati tudi v času od 31.8.1991 dalje, to je cel mesec september. Tudi upokojen- ci in ostali, ki bi želeli letovati, imajo

na voljo za letovanje termine do približno 22. junija in od 31. avgusta dalje, toda izključno samo v naših lastnih počitniških objektih. Upokojen- cem, ki imajo šoloobvezne otroke, bomo po možnosti omogočili letovanje v mesecu avgustu.

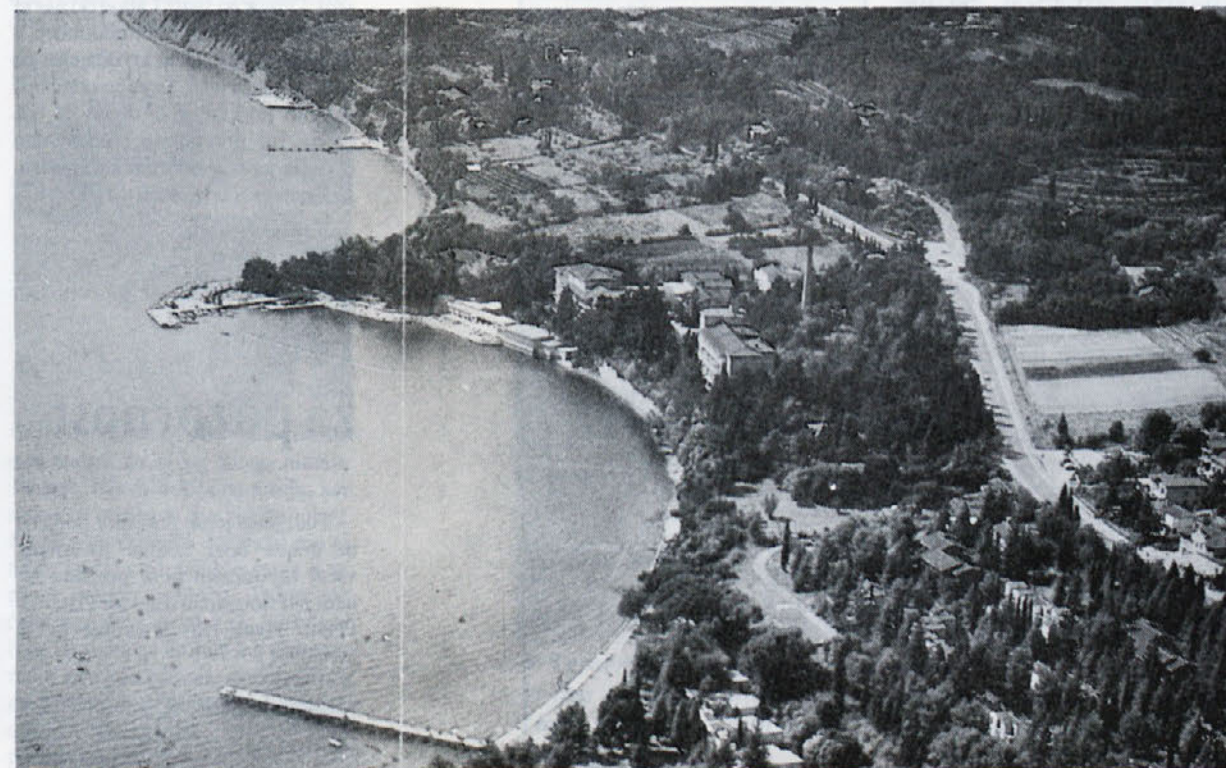
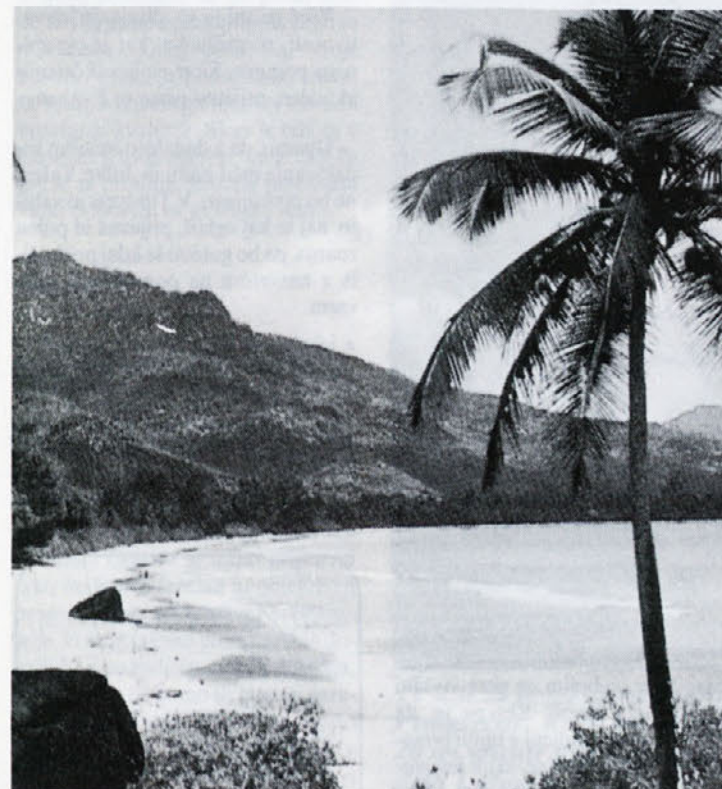
V vsakem kraju, kjer bomo imeli najete kapacitete, je le po nekaj, predvsem pa štiriposteljnih apartmajev, sicer pa imamo v Nerezinah 26 lastnih apartmajev, ter v drugi in tretji dekadi, kot smo že omenili, še dodatno 8 apartmajev od drugih članic skupnosti. V Savudriji imamo 3 apartmaje in dve prikolici, do 1.8. pa še garsonjero v Podkorenu. Tudi letos bo možnost letovanja v domu Panorama na Ljubelju v času od 1.7. do 15.8., ne glede na število dni in število letovalcev, seveda po predhodnem dogovoru in z ustrezno napotnico, katero boste dobili v splošni službi v Novem mestu.

Labodove apartmaje več ali manj že poznamo, a vseeno naj povemo, da je od 26 apartmajev v Nerezinah 6 garsonjer, ki imajo po dve ležišči in eno pomožno ležišče, ostali apartmaji pa imajo vsi po 4 ležišča in 2 pomožni ležišči. V Savudriji sta dva apartmaja s po 4 ležišči in 1 apartma s 5 ležišči. Prikolici, ki bosta v času sezone v

kampu Pineta v Savudriji, imata vsaka po 4 ležišča.

Najeti apartmaji so vsi prve kategorije, kategorizacijo opravi občinske turistične inšpekcijske službe. Triposteljni apartmaji imajo po večini spalnico z dvema ležiščema, kuhinjsko nišo z jedilnico, vsem potrebnim za kuhanje in dnevni prostor, v katerem je po večini še tretje ležišče,

in še ostale pripadajoče prostore. Štiri in petposteljni apartmaji imajo po dve spalnici, kuhinjo in jedilnico, kjer je še peto oz. pomožno ležišče. Naj velja opozorilo, da lahko letuje le toliko letovalcev v posameznih apartmajih, kolikor je postelj, oz. le toliko, za kolikor oseb je izdana napotnica (voucher). To seveda velja za vse apartmaje, za naše in najete.

ROK PRIJAV ZA LETOVANJE JE 15. APRIL

Prijavnice, ki ste jih prejeli skupaj z glasilom, popolno, želeno in pravilno izpolnite in jih oddajte v tajništvo vaše tovarne, delavci strokovnih služb pa v splošno službo. V splošno službo oddajte prijavnice tudi vsi upokojen- ci iz katerekoli tovarne in vsi letoval- ci, ki želijo letovati v terminih izven kolektivnih dopustov, vsi zainteresi za letovanje na Ljubelju in Podkorenu in vsi, ki bi želeli letovati v času prvomajskih praznikov.

PRIJAVNICE ZA PRVOMAJSKO LETOVANJE ODDAJTE DO 19. APRILA

Dokončnih cen še ne moremo oblikovati, zato posredujemo le informacijske cene. Prepričani smo, da do bistvenih odstopanj ne bo prišlo.

Vse novosti v zvezi s cenami in letovanjem nasploh bomo objavljali v naslednjih številkah našega glasila.

Predvidevamo, da bo cena za letovanje oz. plačilo režijskih stroškov v lastnih počitniških kapacitetah 50,00 din dnevno po osebi in še turistična taksa, katerih višine še niso usklajene. Takse bodo določene po turističnih

skupnosti, če ta traja več kot dve leti. Cene letovanja za ostale soletovalce, to je za preskrbljene družinske člane (otroke s svojim OD, poročene otroke in njihove zakonce, vnuke, starše, tašče in tate, strice in tete) in za vse ostale soletovalce bo cena predvidoma enkrat večja. Letovanje na Ljubelju bo tudi letos nekaj cenejše.

KDAJ BOMO PLAČALI LETOVANJE?

Labodovi delavci bodo režijske stroške letovanja plačali v treh zaporednih obrokih, in sicer od osebnega dohodka za mesec maj, junij in julij. Letovalci, ki bodo letovali v Nerezinah, bodo ob odhodu plačali le turistično takso. Ostali letovalci pa bodo turistično takso plačali skupaj z ostalimi stroški.

Upokojenici našega podjetja in ostali uporabniki naših kapacitet bodo stroške letovanja plačali na podlagi računa v enkratnem znesku v predpisanem roku po končanem letovanju, turistično takso pa plačajo letovalci Nerezin na tamkajšnji recepciji.

Opozarjamo, da se delavcu, ki mu je bilo dodeljeno letovanje, a ne letuje v dodeljenem terminu in ni pravo-

območjih oz. občinah. Predvideva pa se, da bodo takse od 8,00 do 12,00 din dnevno za odrasle in 50% nižje za otroke od 7. do 15. leta oz. 18. leta. Cena za letovanje v najetih apartmajih bo nekaj din višja — verjetno 55,00 din po osebi in turistična taksa. Letovalcem, ki bodo letovali v najetih apartmajih, ne bo potrebno s sabo jemati posteljnine (ostali jo morajo, ker je v lastnih ni).

Cene so za vse letovalce enake, ne glede na starost otrok, pa čeprav so med letovalci čisto majhni dojenčki.

Cene, ki bodo dokončno določene, bodo veljale za delavce Laboda, njihove zakonske partnerje in nepreskrbljene otroke.

Dobro je vedeti: za družinskega člana se upoštevajo zakonci, nepreskrbljeni otroci, tudi izvenzakonski, in partner delavca v izvenzakonski

časno odpovedal letovanja, nastali stroški zaračunajo.

V času glavne sezone, to je od 20.6. do 31.8.1991, se apartmaji plačajo najmanj za toliko oseb, kot je v posameznem apartmaju rednih ležišč oz. za kolikor oseb je bila izdana napotnica.

Prosimo, da upoštevate navodila in da prijavnice popolno in natanko izpolnete, kajti le take bomo upoštevali pri nadaljnjih obravnavah. Ne pozabite, da lahko letuje le tisti, ki je napisan na spremnih dokumentih.

Kje se bodo letovalci javili ob prihodu na letovanje, vse o cenah in ostale informacije bodo objavljene v glasilu, sicer pa se za vse ostale nejasnosti v zvezi z letovanjem lahko obračate na splošno službo Novo mesto.

□ Pripravil: Jože Muhič

Letos smo se pri zamenjavi kapacitet povezali tudi z Lisco. Posnetek je nastal ob obisku vodje naše splošne službe Jožeta Muhiča pri odgovornih za družbeni standard v Lisci.

PRIJAVA ZA LETOVANJE

Ime in priimek

Stalno bivališče

Tovarna oz. strok. služba

Prosilci za dodelitev letovanja morajo biti vpisani v spodnji rubriki pod zaporedno št. 1 (na vrhu seznama). Opozarjamo, da so veljavne samo tiste prijavnice, ki imajo izpolnjene vse rubrike. Torej, bodite natančni in dosledni pri izpolnjevanju!

Zap. št.	Ime in priimek	Sorodstvo razm. s prosilcem	Zaposlen pri	Datum rojstva
1.....				
2.....				
3.....				
4.....				
5.....				
6.....				
7.....				
8.....				

Glede na to, da imamo letos na voljo veliko različnih krajev za letovanje, tudi samo s po nekaj apartmaji, navedite vsaj tri možne lokacije in termine letovanja. Če bo le mogoče, bomo ustregli vašim željam. Kraj letovanja:

- 1.....
- 2.....
- 3.....

Želen termin letovanja:

od do ali od do

Izjavljam, da mi lahko obračunate stroške letovanja v treh obrokih, in sicer pri akontaciji OD za mesec maj, junij, julij.

Upokojenci in drugi uporabniki plačajo stroške letovanja na podlagi izstavljenega računa v predpisanem roku. Prijavnico oddajte v tajništvo TOVARNE, delavci strokovnih služb pa prijavnice oddajte v splošno službo, najpozneje do 15. aprila 1991.

V dne 1991

Lastnoročni podpis:

Pogovor z Julko Vahen

Naša prva gostja — urednica je televizijska novinarka Julka Vahen. Podoba, ki smo si jo gledalci ustvarili o Julki Vahen prek ekranov, je resna, visoko profesionalna komentatorica, ki vliva zaupanje in spoštovanje. V neposrednem stiku pa je k temu, nekoliko bolj »uradnemu« vrtisu, pridana njena prijaznost, neposrednost in polno srečnega in lepega nasmeha.

Julka se veliko smeji. Kako tudi ne, saj je doma iz veselega konca Slovenije — s Ptuja. Vendar je na Ptuju živela le krajši čas. Želja, postati violinistka, jo je pripeljala v Ljubljano, kjer je ob gimnaziji končala tudi srednjo glasbeno šolo. Violina pa ji očitno ni bila usojena. Bolj jo je veselilo delo na radiu, kjer je začela kot napovedovalka, hkrati pa ni zanemarila študija. Julka Vahen je po poklicu diplomirana psihologinja, »po prepričanju« pa novinarka-komentatorica. Razpeta je med delom, ki ga rada opravlja, in domom, kjer varuje svojo privatnost.

Na obisku v Tip-topu nam je povedala, da rada šiva in ocena direktorice je bila, da je njeno krilo zares odlično zašito. Torej bo že res, da kdor je strokoven in popolen pri enem delu, je tak tudi pri drugem... Kramljanje z Julko Vahen je užitek. Navdušuje njena preprostost, veliko znanja in njena širina.

Šivilje so jo spraševale, kako bo z novim zakonom s področja pokojninsko-invalidskega zavarovanja. »Povišanja delovne dobe ne bo, nujno pa mora priti do sprememb pri starostni meji, pa tudi predčasne upokojitve naj bi bile le izjema. V povprečju imajo slovenski upokojenci pet let premalo delovne dobe, saj je večina izkoristila prve pogoje. V svetu ni tako mladih upokojencev, zato bo nova zakonodaja, ki naj bi bila sprejeta do konca leta, sledila temu cilju, vendar postopno skozi daljše obdobje, in sicer tako, da bi se starostna meja višala vsako leto za na primer 6 mesecev. Bojazen, da bi hkrati višali starostno mejo in delovno dobo, pa je odveč. Tega si noben sistem ne bi privoščil. To mi je zagotovil podpredsednik g. Malešič,« pripoveduje Julka.

In kaj meni o časopisih v podjetjih, ustanovah, o tako imenovanem tovarniškem tisku?

Julka Vahen

Tudi na RTV imamo svoj časopis, ki ga ureja profesionalni novinar. Nekaj je bilo pomislekov, da bi ga ukinili, češ da nam vodstvo dnevno pošilja biltene in informacije. Toda komentarje na te nam lahko ponudi le časopis. Tu pa se začno težave; čim pokaže časopis več kritičnosti, gre nekaterim v nos. Sama sem bila predsednica uredniškega odbora, zato poznam težave in pritiske, in mislim si, da je novinar v podjetju v podobnem, to je v zelo težkem položaju. Zato cenim delo novinarjev v podjetjih, kljub temu pa mislim, da ne bi smeli izbirati le vsebine, ki polepsajo trenutke tistim, ki ga berejo, ampak tudi vsebine, ki morajo biti odsev resničnega utripa življenja v tem kolektivu. Časopis je namenjen delavcem, in pošteno, odkrito in argumentirano mora pisati o tem.

Časi so tako grobi in prihodnost tako težka, da ne prenese nobenega šminkanja. In čeprav o določenem problemu ne spregovorimo, ta vendarle obstaja in samo raste. Jasno je, da vsako podjetje doživlja svoje krize in na te mora biti pripravljeno. Skozi časopis, ki prinaša take vsebine, si lahko končno tudi vodilni pridobijo zaupanje delavcev in s tem tudi njihovo podporo pri reševanju proble-

mov. Tega, se bojim, se prav vodilni ne zavedajo dovolj. Res pa je, da mnogi časopisi podjetij v tujini prinašajo bolj kot ne vsebine, ki jih želi lansirati vodstvo podjetij. To so predvsem opozorila glede delovnih rezultatov, obvestila o določenih spremembah, informacije o pravicah... Vendar pa je verjetno to le ena od publikacij v posameznem podjetju. Tem uradnim objavam je nasproti gotovo sindikalni tisk. Pri nas je vse to še bolj kot ne v povojih in čutiti je, kako se bojimo kritičnosti, kar je seveda, varno, le na kratek rok. Ali, bolj točno povedano, — kar sploh ni varno.

Pa naš časopis — kaj bi lahko izboljšali, spremenili, dodali...?

»Brala sem mnenje o oceni tega. Bralci pravijo, da je premalo kritičen in da premalo pišejo direktorji. Mislim, da ni vprašanje v njihovih prispevkih, ampak bolj v njihovem sodelovanju, izjavah in intervjujih. Ti morajo biti kritični. Morda bi bilo dobro, da bi zbrala vprašanja delavcev (tudi anonimna), kaj žele zvedeti od direktorjev, in jih potem povabila na pogovor.

Tudi Bucike, ki se lotevajo pravih problemov, se zdi, da ostajajo bolj na

ravni ugotavljanja. Vem, da jo en sam človek težko spelje, vendar bi počasi z močnim uredniškim odborom, v prid celega kolektiva to lahko postala prava udarna rubrika.

Všče pa mi je spodbujanje inovativnosti, razmišljanja, kar je ogromnega pomena. Sicer pa je vaš časopis aktualen, prijetno pisan in živahen.

Upamo, da z današnjo številko sodelovanje med nami in Julko Vahen ne bo prekinjeno. V Tip-topu jo vabijo, naj se kaj oglasi, prijazna in polna znanja, pa bo gotovo še kdaj priskočila z nasvetom na pomoč tudi nam vsem.

Upam, da bodo njena razmišljanja naletela na posluš in nas spodbudila v pravo smer. Zato, zaenkrat, hvala, draga Julka, za sodelovanje in nasvidenje!

□ Lj

SILVA POHAR —
DELTA

ŽELJI

*Dve želji si
kakor dve slutnji
v eno spojeni
za večnost
čas brez imena
ujet v neskončnost*

*besedi vdan
v zelenje odet
zadnji dan
in tisti pred njim
kot pravljčni svet*

*razumem vse manj
iz zemlje vsklje
v zemlji spočije
ustavi trenutek
za čas ki je
in ga ni.*

S seje delavskega sveta

Kvaliteta

Kvaliteta je tista postavka v našem delu, ki mora biti popolnoma zagotovljena. Do napak sicer prihaja, toda te je treba sproti popraviti, hkrati pa je treba poskrbeti, da bo prišlo delo do šivilje popolnoma pripravljeno in razčiščeno. Torej vsak naj svoje opravi v celoti, pa bomo lahko enkrat za vselej z dnevnega reda sej izbrisali vprašanje kvalitete. Sicer je bila ta v lanskem letu primerna, toda tudi če gre le za promile, je treba prislusniti vsaki pripombi in jo jemati resno.

Presežki

Sindikat podjetja se ni strinjal s ponujenim planom reševanja presežkov, ker je menil, da ni dovolj konkreten. Temu mnenju se je pridružilo še nekaj razpravljalcev. »Kako boste pravično rešili in določili presežek med petimi enako prizadevnimi delavkami?« je spraševala sindikalistka iz Libne. Gotovo je težko pripraviti tako do konca izdelan in objektivni program. Zato je razumeti predlagatelje, ki so se ravnali po zakonskih določilih in po stališču našega podjetja, da vendarle ne bomo šli samo v parafratsko reševanje, ampak se bomo tega problema lotili poglobljeno v sodelovanju s posameznikom in s sindikatom (konkretizacija programa je bila razložena na seji). Prav tako pa je razumeti in pravzaprav zaploskati sindikatu, ki vztraja na popolni zaščiti delavca. Zaenkrat je tako obema stranema enaka le ugotovitev, da so presežki in odločitve, da jih rešujemo pošteno, tenkočutno, čim manj boleče. Poti za to pa se pri tem razhajajo.

Profitni centri

Smo sredi dogajanj - profitni centri bodo ob prvem periodičnem obračunu »svoje pokasirali«. Prvi podatki že govore, da bo bera kaj različna, saj so še kako različni tudi rezultati tovarn.

Cepljeni smo na dinar

Čisti računi in pogled skozi dinar bo gotovo še najučinkovitejši pristop tako k reševanju presežkov kot tudi k (pravičnemu) nagrajevanju. V tem smislu je tekla razprava Libne in izkušnje marsikje kažejo, da bo to še kako držalo.

Te dni se je poslovil Viktor Pungerčar, ki je bil skoraj 20 let vratar v novomeškem delu Laboda. Da je prišel v službo, je moral prehoditi precej dolgih kilometrov, saj je doma iz odročnih krajev s slabimi avtobusnimi povezavami. Tudi zato (če odštejemo mnoge delovne nedelje in praznike) je težko čakal upokojeve.

V Temenici se pripravljajo na načrtovano investicijo, ki pa se jim — ob vse manjših denarnih možnostih — precej zozuje. Po dobri volji sodeč, delavke upajo, da jim bo le uspelo...

Turistična zveza Slovenije

podarja

Priznanje

LABODU DELTI,

Pluj,

za prispevek k uspešnemu razvoju turizma v Sloveniji

Ljubljana, januar 1991

PREDSEDNIK
DR. MARTIN ROŽIČ
Martin Rožič

V Delti so bili zelo presenečeni, ko so prejeli vabilo za podelitev priznanj Turistične zveze Slovenije. Sprva so menili, da gre za pomoto, vendar je prišlo vabilo kar na pravi naslov. Visoko priznanje so prejeli za urejeno okolico. Predlagatelju lahko prav vsi pritrdimo, da je izbral kar prav, saj se Delta zares lahko pohvali z urejenimi zelenicami, bogatimi cvetnimi nasadi in sploh s celotno urejenostjo tovarniške okolice.

Praznik v Libni

V Libni so se odločili za obeležitev praznika podjetja na prvo prosto marčevsko soboto, to je bilo 23. marca. Tako kot leta nazaj, so tudi tokrat pripravili vrsto prireditev in presenečenj. Vse to jim je uspelo v celoti, saj so končno vtkali v priprave veliko truda. Pa pojdimo po vrsti: otvorili so **razstavo ročnih del**, na kateri sodeluje tudi delavka iz Zale, kar organizatorje še posebno veseli. Povejmo tudi, da na tej razstavi predstavlja svoje slikarsko delo delavka Libne, Asta Lazar, ki tokrat prvič razstavlja. O tej razstavi bomo še pisali, na kateri sodeluje strokovna žirija podelila priznanja.

Kulinarična razstava je seveda predstavila same dobrote in težko se je bilo odločiti za tiste, ki so prejele priznanja. Pa vendar je šlo prvo mesto **Brigiti Zalokar** za izredno svež, pomladen pogrinek s samimi sadnimi dobrotami. Drugo nagrado je prejela **Jožica Zmazek** in tretjo **Anica Blaznik**, ki je pripravila kar več vrst dobrot.

Tudi **vina**, ki so bila na degustaciji, so bila odlična. Med najboljšimi pa je prvo mesto prejela **Zinka Držanič**, drugo **Breda Mlakar** in tretje **Bojana Grilc** — torej same uspešne vinogradnice.

Na slovesnosti je ob podelitvi rožic jubilarantom in lanskim upokojencem nastopil v kulturnem programu mlad pevski trio, ki je nastop posvetil predvsem materam. Za ples je poskrbel »živ« anšambel, ki je v živahnih ritmih premigal predvsem ženske, saj je bila večina moških v vlogi kelnarjev in so imeli tako obilo dela.

Pohvala gre tudi kuharicam, ki so se ponovno izkazale (in nagarale) in seveda organizatorjem in vodstvu. Vsi so bili zadovoljni in tudi srečelov ni pustil nikogar brez dobitka.

Udeleženci so za vse to prispevali simboličen denar, da so tako potrdili udeležbo. V Libni so imeli lep praznik, ki bo delavcem gotovo ostal v spominu še dolgo.

Sindikalna poverjenica v Libni, Mirica Debeljak, je imela z obeležitvijo praznika veliko dela, toda zadovoljstvo prisotnih je poplačalo ves trud. »Povedati moram, da je bilo toliko delavcev Libne vpeto v organizacijo, da smo vsi poprijeli in da se je splačalo....«

Ko je treba, za delo poprimemo vsi. (Ločna)

Individuum — osebnost

Vsak ima svojo osebnost. Prav zaradi nje je drugačen kot drugi in to po nagnjenjih, interesih, življenjskih potrebah, po načinu, kako se odziva na dejanja okoli sebe, po čustvovanju in intelektualnih potrebah.

Ljudje se razlikujejo po svoji notranji zgradbi in po svojih lastnostih. Narava vsakega ima svoje zakonitosti: to so po eni strani splošna pravila človeške vrste, po drugi strani pa pravila osebne zgradbe individuum.

Če človek želi čimbolj polno življenje, se čimbolj uveljaviti in učiti in doseči kar največ, mora poznati in spoštovati zakonitosti svoje narave. Čim bolj pozna samega sebe, tem bolj zavestno in uspešno se bo obnašal. Ne bo zahteval od sebe dejanj, ki jih ne zmore, ne bo si zastavljal ciljev, ki jih ne bo mogel doseči. Prav tako ne bo navezoval stikov z ljudmi, ki ga ne morejo zadovoljiti.

Veliko ljudi pa ne spoštuje svojih naravnih zakonitosti iz preprostega razloga, ker jih ne poznajo. To odseva tudi iz njihove vzgoje.

Pogosto želijo eno, delajo pa drugo.

□ Maks Bračič

labod

Letos prvič velja za jubilej le skupna delovna doba. Novost je prinesla spremembe tudi v obeleževanje praznika podjetja, ki je bilo po tovarnah kaj različno. Posnetek pa je nastal v novomeškem delu laboda, kjer je bilo med jubilaranti tudi nekaj takih, ki so svojo »okroglo« delovno dobo (10, 20 in 30 let) preživeli v Labodu. Pozdravil jih je tudi glavni direktor.

Več kot le ples

Pred nedavnim je **Pavla Kralj**, tehnologinja v pripravi dela za srajce in bluže, sicer pa dolgoletna in aktivna članica folklorne skupine Kres, prejela za desetletno delo priznanje in srebrno značko. »Za aktivno in plodno delo, za ohranjanje in negovanje slovenskega ljudskega izročila...« piše na priznanju.

Pavla torej že deset let pleše v tej skupini, ki je dosegla tudi mednarodno priznanje. Pogosto nastopajo tudi v tujini — v Franciji, Nemčiji, Italiji, na Češkem so bili že nekajkrat, pa še kakšno deželo bi lahko naštel. Pavla je vesela, da pokažejo tudi njeni nadrejeni v službi dovolj posluha in ji omogočijo turnee, ki so seveda predvsem čez poletje.

Sicer pa zahteva delo v folklorni skupini precej resnosti, precej časa in predvsem precej ljubezni. Dvakrat tedensko so vaje, ob tem pa še veliko nastopov. Sedaj Kres obvladuje osem področij in za vsakega imajo na zalogi precej plesov. Ob sami folklori spoznavajo plesalci tudi šege in navede, zgodovino in posebnosti določenega časa. Obogatili so svojo zbirko izvornih noš, pri čemer sodelujejo tudi z etnološkim muzejem in strokovnjaki iz tega področja. Vse mora biti avtentično — od obleke, prek okrasja, do čevljev in celo frizur.

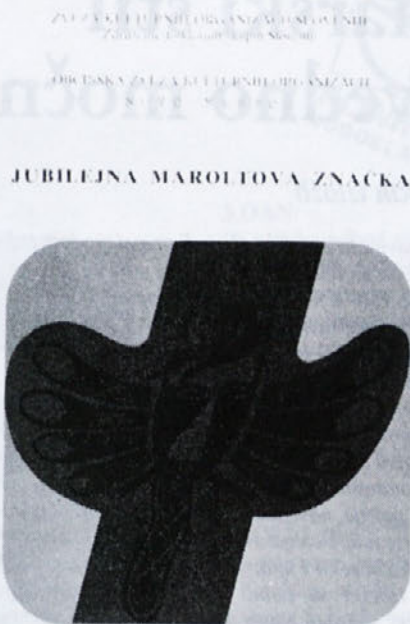
Bogastvo, ki ga skriva ljudsko izročilo, je v pesmi in plesu še posebno raznovrstno. V petnajstih letih obstoja je skupina Kres naštudirala že mnoge ples iz zelo bogate slovenske zakladnice, pa tudi mnoge ples jugoslovanskih narodov. Začeli so z belokranjskimi plesi oz. z Dolenjsko, nadaljevali s štajerskimi, prekmurskimi, medjimurskimi, posavskimi, pa tudi s plesi s Korčule, s kolom iz Rožanca, pa še bi lahko naštevali. Vsako leto z razpisom vabijo nove plesalce, vzgojili pa so tudi skupino mladih, saj pleše tudi šolska folklorna skupina. Veliki mednarodni in domači uspehi so vplivali novih moči v delo skupine in ob svoji 15-letnici se lahko pohvalijo z dolgo vrsto samostojnih nastopov, priznanj, z bogato zbirko noš, predvsem pa z velikim znanjem. Pavla poudarja ogromne zasluge Branke Moškon, ki Kres vodi in ki svoje bogato znanje stalno še strokovno dograjuje.

Kaj pa pravi o sebi? Rada pleše in ni ji žal mnogih ur, ki jih je preživela v

skupini. Domače se počuti v skupini, saj so se skozi leta dela stkale trajne vezi. H Kresu je prišla sicer bolj naključno, niti ne na razpis. Toda ostala je zvesta in želimo ji, da bi tako uspešno plesala tudi v bodoče.

Pavla Kralj pleše v folklorni skupini KRES že deset let.

JUBILEJNA MAROLTOVA ZNAČKA

Mornarski stil je še vedno močno poudarjen

Vesti iz milanskih izložb

Pomlad se že najavlja in z njo prihaja tudi nova volja do modnih oblačil, želja biti v trendu. Labod je za pomlad — poletje sicer pripravil lepo kolekcijo, ki pa jo bo vendarle treba z dopolnilno ponudbo obogatiti še z izdelki, ki so še posebno v trendu.

Med temi pa je prav gotovo mornarska moda, ki je zelo aktualna tudi v prefinjenih, elegantnejših izdelkih. Navdih morja, jaht, poletja, navigacije sploh je viden torej tudi v elegantnejših modelih, lahko bi rekli v »jah-ting« izvedbi. Ti izdelki so polni našitkov v zlati barvi, sukanih zlatih vrvic, aplikacij z motivi sider, morskimi konjičkovi, zvezd, kar se vse vti... Poleg obrob in »činov« pa so velikega pomena tudi zlati gumbi. Sicer pa je v tej modi tudi nekaj kombinacij z rdečo barvo, kar daje na osnovni belo-modri kombinaciji z močnejšimi dodatki zlate zelo efekten videz.

Jahting modo prinašajo tudi bogati milanski butiki. Ob jahting stilu pa je

tudi precej modnih izdelkov, ki so tokrat še posebno bogato okrašeni. Obilo je dodatkov — tako v čipkah in še posebno grobih čipkah do svetlikajočih steklenih kamnov in predvsem perl. Pomlad bo očitno v znaku perl, ki so ali posamično našite na izdelek ali vsite skozi metražne trakove. Nič ni več povsem samo svojega, vsi izdelki imajo obilo našitkov, gubic, dodatkov, aplikacij, pentelj (tudi te so dvojne, prepete z broško) itd. Posebno poglavje so ovratniki, ki so tudi dvojni, trojni, polni okrasja, v vseh možnih oblikah in variantah. Če pa je bluza brez ovratnika, je vratni izrez

zanimivo izpeljan, z raznimi ovali, asimetričnimi izrezi itd. Bluze so posebno mehko padajoče, drapiranje daje padajočo in mehko linijo. Veliko je tudi pikčastih vzorcev.

K tako razkošnim oblačilom sodijo tudi razkošna obuvala. Veliko je zlatega tudi pri čevljih — ali je zlata cela peta ali vsaj kapica na čevlju. Okrasi so veliki, upadljivi. V gladkem usnju so čevlji predvsem v lisičji barvi (ob klasičnih barvah seveda), sicer pa močno prevladuje semiš. Semiš čevlji in torbe so bogato vezene, barve pa so tu od zelene do lila, bordo in še kakšne.

Obleka je orožje, zato jo uspešen moški izbira sam

Zgodba o nakupovanju obleke za moškega ima ponavadi dva scenarija — po prvem ima že takoj na začetku glavno besedo žena, po drugem scenariju pa ima prvo besedo pri nakupu on, zadnjo pa ona. Na koncu obeh scenarijev pa lahko pride do prepira.

Zgodi se, da se moški sam znajde v trgovini in si rezervira obleko, za katero meni, da je primerna, da mu je všeč, da je skratka OK, in ki mu jo je morda svetovala prijazna čedna prodajalka. Potem gre domov po »komisijo«, v kateri so ponavadi vsi družinski člani. Ob ocenjevanju vsévprek se moški vede popolnoma apatično in ne izraža svojih želja, stališč. Začno se prepri med člani družine in na koncu — po prepričevanju, izsiljevanju... se konča z zmago močnejšega. In v tem primeru to vsekakor ni moški.

Moškemu današnjega časa ne bi smelo biti vseeno, kako je oblečen. Prvi pogoj za to pa je spoznanje, da se da pri nakupu obleke tudi uživati. Kombinacija obleke, srajce, kravate, misel na bravo čevljev, pasu... To so sicer vsebine, ki so jih dolgo prevzemale ženske in jih vsiljevale svojim moškim. Zakaj se ne bi teh »dobrot« poskusili kar sami! Končno vtis v službi temelji tudi na zunanem videzu. In če hoče delovati moški v službi v nekem določenem stilu, mora biti temu ustrezna tudi obleka. Ta mora biti v stilu z njegovo osebnostjo, z

njegovimi željami. No, ta scenarij bo končno pravljen in velja ga preizkusiti.

□ po reviji Manager

Svet je lep

Človek, ki vedno ostaja samo v svojem krogu, ne samo, da veliko izgublja in osebnostno nazaduje, ampak je prikrajšan za marsikater nepozaben spomin. Širina, ki jo prinašajo v »naš mali svet« potovanja, je vrednost, ki nam je nihče ne more vzeti. Toliko poslušamo o vstopu v Evropo, ki nam je tako zelo blizu in — tudi ob vse dražjem življenju — vendarle dostopna. Kompasova poslovalnica v Novem mestu nudi, tako kot Kompas sploh, ogromno izletov in potovanj širom sveta z ladjo, letalom, avtobusi...

Poleg rednih programov pa nam Kompas ponuja tudi dodatne aranžmaje s posebnimi ugodnostmi, vendar s pogojem, da je za posamezen izlet prijavljenih vsaj 40 potnikov. Če se bomo odločili za potovanje, povabimo s seboj tudi domače, sorodnike, prijatelje. Tudi naši upokojenci in vaši bližnji ste prisrčno vabljeni. Na pot bi odšli 25. aprila, to je v četrtek zvečer, domov pa bi se vrnili pozno v nedeljo.

Tokrat smo izbrali za našo pot dve možnosti. Odločamo se med **Rimom in Prago (prek Dunaja)**. Kasneje, če se bomo izkazali za prave popotnike, pa se bomo lahko odločali še za mnoge ponujene poti — od romantičnih francoskih pokrajin in Pariza pa vse do Egipta.

RIM

Spored potovanja

1.DAN:

Zvečer odhod avtobusa ob 20. uri z avtobusne postaje Novo mesto. Vožnja mimo Ljubljane do mejnega prehoda Fernetiči. Po opravljenih obmejnih postopkih nadaljevanje vožnje po avtocesti. Nočna vožnja z vmesnimi postanki proti Rimu.

2.DAN:

Po prihodu v Rim v dopoldanskih urah celodnevni ogled kulturno-zgodovinskih znamenitosti mesta: Kapitola, Koloseja, sv. Petra v verigah, Laterana, trga Navona, Panteona, Kvirinala, Španske stopnice, vodnjaka Trevi. Zvečer prihod v hotel, namestitev in prenočevanje.

3.DAN:

Po zajtrku nadaljevanje ogledov: cerkve sv. Petra, vatikanskih muzejev, cerkev sv. Pavla, katakomb. Popoldne prosto za posamične ogled. Družabni večer na rimskih gričih v

3.DAN:

Po zajtrku odhod proti domovini. Krajši postanek v Čeških Budějovicah. Ogled mestnega središča in nato povratek na mejni prehod Šentilj. Carinske formalnosti in vožnja proti domu. Prihod v Novo mesto v poznih večernih urah.

CENA POTOVANJA: 2.550,00 din / 250 DEM

V CENI JE VŠTETO: avtobusni prevoz na navedeni relaciji, gostinske in hotelske usluge po programu, vstopnina Schoenbrunn in Konopište, vodstvo in organizacija potovanja.

NAČIN PLAČILA: Za oba izleta velja obročno odplačevanje, in sicer v treh obrokih. Prvi obrok zapade v plačilo pred potovanjem.

PRIJAVE: Če se boste odločili za katerega od predlaganih izletov, prosim, izpolnite in izrežite prijavnico ter jo pošljite na naslov: JOŽE MUHIČ, splošna služba LABOD, Cesta herojev 29, 68000 NOVO MESTO. Prijavnica mora priti na ta naslov **do 10. aprila (sreda)**.

Prav bi bilo, da bi se nas zbralo dovolj za vsaj en avtobus. Če pa nas bi bilo več, bi si lahko potovanje še pocenili. Prijavite se. Naknadno bomo usklajevali, kje se zberemo (oz. pobremo) in dorekli še ostale podrobnosti.

Frascati s pokušnjo vina. Prenočevanje v hotelu.

4.DAN: RIM — FIRENCE — NOVO MESTO

Po zajtrku odhod avtobusa v Firence. Krajši postanek za ogled stolnice, krstilnice, Gosposkega trga in drugih znamenitosti. Popoldne vožnja po apeninski avtocesti, mimo Bologna, Ferrare in Benetk, čez mejni prehod Fernetiči v Novo mesto. Prihod v poznih večernih urah.

CENA POTOVANJA: 293 DEM / 3.250,00 din

Doplčila za: Vatikanski muzeji — 10.000 lit

Izlet v Frascati — 11.000 lit

V CENI JE VŠTETO: prevoz z avtobusom na navedeni relaciji, hotelske storitve po programu, organizacija in vodenje potovanja.

DUNAJ — PRAGA

Spored potovanja

1.DAN:

Odhod ob 2. uri zjutraj z avtobusne postaje Novo mesto. Vožnja mimo Celja na mejni prehod Šentilj. Carinske formalnosti in nadaljevanje potovanja po avtocesti mimo Graza in Wiener Neustadta do Dunaja. Ogled mestnih znamenitosti: Hofenbarga, Štefanova cerkev, Graben, Opera,

Burgtheater, Rotovž, cesarske grobnice in obisk poletne rezidence Habsburžanov Schoenbrunn. Popoldne nadaljevanje vožnje do avstrijsko-češkega mejnega prehoda, prestop ter vožnja po avtocesti do Prage.

2.DAN:

Po zajtrku prosto za individualne ogled. V popoldanskem času ogled znamenitosti mesta ob Vltavi: Hradčany, Loreta, Karlov most, Vlaclavske namesty in Staromestske namesty z znamenito praško uro. Po ogledu povratek v hotel.

Večerja v eni od znanih pivnic, prenočišče.

PRIJAVNICA

Podpisani(a)

iz tovarne

se nepreklicno prijavljam za izlet v:

1.RIM

2.DUNAJ — PRAGA

od 25. do 28.aprila 1991

Podpis:

II 5704/1991

Kolektivno nezgodno zavarovanje — obvestilo delavcem

Po odločitvi poslovnega organa podjetja LABOD je s 1. 3. 91 kolektivno nezgodno zavarovanje urejeno enotno in za vse delavce zaposlene v podjetju LABOD.

Obveznost podjetja, da nezgodno zavaruje delavce bo vsebovala tudi pogodba o zaposlitvi, ki bo sklenjena z delavci, ki so že zaposleni in s tistimi, ki se bodo zaposlovali na novo.

Po sklenjeni zavarovalni polici, ki je bila sklenjena z Zavarovalnico TRIGLAV, poslovno enoto Novo mesto, št. 20404 je dogovorjeno, da traja zavarovanje 24 ur dnevno in da v primeru dogodkov navedenih v zavarovalni polici zavarovalnica izplača posameznemu delavcu naslednje vsote:

1. ob smrti zaradi nezgode	66.295,00 din
2. ob smrti zaradi bolezni	20.000,00 din
3. 100% invalidnost	132.590,00 din
4. dnevna odškodnina	64,00 din.

Pod 3. točko je možno uveljavljati znesek sorazmeroma priznani invalidnosti. Pod točko 4. pa delavec dobi v času, ko je nesposoben za delo zaradi nezgode (za čas bolniške) vsak dan 64,00 din.

Navedeni zneski se sprotno revalorizirajo po stopnji povečanja življenjskih stroškov.

Za navedno zavarovanje plača podjetje 46,66 din mesečno za posameznega delavca.

Po posebni polici so poleg osnovnega zavarovanja dodatno zavarovani še šoferji v času vožnje vozil last LABOD-a in sicer s polico št. 97212 in sicer za vsote:

1. ob smrti zaradi nezgode	200.000,00 din
2. ob 100% invalidnosti	400.000,00 din

Delavce obveščamo, da vse nezgode prijavljajo tajništvu tovarje oz. kadrovske službi, ki bo poskrbela za prijavo nezgode in za čimprejšnje izplačilo odškodnine.

Pravna služba:
Franci JURŠIČ

Šopek modrosti

Za vsakim uspešnim moškim stoji ženska, ki mu pomaga. In za vsako uspešno žensko stojijo trije moški, ki jo ovirajo.

* * *

Lepa ženska ugaja očem, dobra srca. Prva je biser, druga zaklad.

Napoleon

* * *

Večina poštenih žensk je skrit zaklad, ki je varen samo zato, ker ga nihče ne išče.

La Rochefoucauld

Optimist in pesimist

Optimist vidi na pol poln kozarec, pesimist pa na pol praznega. Tako nekako je bilo tudi razmišljanje ob situaciji na 1. strani zadnje številke Laboda. Pesimisti so menili, da slika ponazarja tako težke čase, da bo še za kruh hudo, optimisti, pa, da je prišel čas pretresov in ločevanja »semena od plevla«.

Lov je odprt...

Besede predsednika Peterleta so našle svojo pot tudi med nami. S tem, da gre pri nas za odprt lov na stroške in presežke. Sindikat pa se boji, da je odprt lov tudi nanj. Hkrati pa je tudi sam odprl lov v nasprotno smer. Torej je lov zares odprt.

Zahvala

Ob izgubi moža se vsem iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje.

□ Angela Piskar
Ljubljana

Kaj bi rekli ob tej sliki?! Gotovo vam marsikaj šviga v mislih... Svoje duhovite komentarje v stavku ali dveh pošljite na naslov uredništva do 10. aprila. Tri najboljše bomo nagradili z zares lepimi darili.

Dobro je vedeti

Rezanje čebule in solze

Če »jokate« pri rezanju čebule, bo najbolje, če bo čebula pred rezanjem petnajst minut v zamrzovalniku. Nato jo boste narezali brez solza.

Čebula

Da bi bila surova mlada čebula lažje prebavljiva, jo pred rezanjem za tri minute potopite v hladno vodo, ki ste ji dodali malo kisa. Lahko pa poskusite tudi tako: čebulo pred uporabo za pet minut potopite v vrelo osoljeno vodo.

Če imate v družini koga, ki bi ga košček čebule v jedi zelo motil, lahko poskusite tudi tako, da čebulo naribate, namesto da bi jo narezali. Pri tem morate zelo paziti, da si ne poškodujete rok in nohtov. Lahko pa pri čiščenju čebule pustite delček stebela, ki ga po ribanju zavržete; tako vaše roke ne bodo v nevarnosti.

Pomagajte si lahko tudi s čebulnim sokom, ki ga pripravite kar s pomočjo priprave za ožemanje limon. Pred ožemanjem čebule ne olupite, le prerežite jo.

labod

Labod je glasilo delavcev tovarne oblačil iz Novega mesta. Izhaja mesečno v nakladi 2350 izvodov. Glavna in odgovorna urednica Lidija Jež, tehnični urednik Tomo Cesar. Grafična priprava DIC Grafika Novo mesto. Tisk: Tiskarna Novo mesto. Glasilo je oproščeno plačila temeljnega prometnega davka.